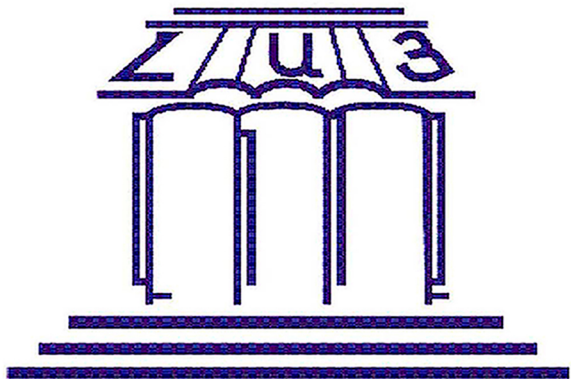

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

3547

Ի. ՍՏԱԼԻՆ

**ՆՈՐ ԴԱՅՄԱՆՆԵՐ—
ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ
ՆՈՐ ԽՆԴԻՐՆԵՐ**

ՀԱՌԻ՝ ԱՐՏԱՍԱՆՎԱԾ
ՏՆՏԵՍԱՎԱՐՆԵՐԻ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹՅԱՆԸ

2-րդ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԳԻՆԸ ԽԹ ԿՈՊ.

3K33
Հ - 93

Պ Ե Տ Լ Ր Ա Ց
ՅԵՐԵՎԱՆ 1932

И. СТАЛИН.

Новая обстановка—новые задачи
хозяйственного строительстваГосиздат ССР Армении
г. Эривань, 1932 г.Պետերատի տպարան
Գլավիտ 7058 (բ)
Պատվեր 175
Տիրամ 300003507
38

Ընկերներ: Խորհրդակցության նյութերից յերեւում է, Վոր պլանի կա-
տարման տեսակետից մեր արդյունաբերությանը բավական խայտաբղետ պատ-
կեր են ներկայացնում: Կան արդյունաբերության ճյուղեր, վորոնք տվել են ար-
տադրանքի աճ անցած 5 ամսում անցյալ տարվա հետ համեմատած 40—50 տո-
կոսով, կան ճյուղեր, վորոնք տվել են աճ 20—30 տոկոսից վող ավելի: Ի վեր-
ջո, կան նաև արդյունաբերության առանձին ճյուղեր, վորոնք տվել են մինի-
մալ աճ—ինչ վոր 3—10 տոկոս, կամ ավելի պակաս: Ընդամենը 6 տոկոսով
ավելի կամ պակաս: Վերջինների թվին պետք է դասել անխաղաղ արդյունաբերու-
թյունը և սև մետալուրգիան: Ինչպես տեսնում եք, իրոք խայտաբղետ պատ-
կեր են:

Ինչո՞վ բացատրել այդ խայտաբղետությունը: Վո՞րն է արդյունաբերու-
թյան մի քանի ճյուղերի հետ մնալու պատճառը: Ի՞նչն է պատճառը, վոր ար-
դյունաբերության մի քանի ճյուղեր տալիս են միայն 20—25 տոկոսով աճ, իսկ
անխաղաղ արդյունաբերությունը և սև մետալուրգիան տալիս են ավելի վորք ամուս,
գնում են մյուս ճյուղերի պոկից:

Դրա պատճառն այն է, վոր վերջերս արդյունաբերությանը զարգացման
պայմաններն արմատապես փոխվել են, ստեղծվել է նոր դրություն, վորը պատ-
հանում է ղեկավարության նոր պրիմներ, իսկ մեր մի քանի տնտեսավարներ-
ը վտխանակ փոխելու աշխատանքի պրիմները, դեռևս չարունակում են աշ-
խատել հին ձևով: Հետևաբար բանն այն է, վոր արդյունաբերության զարգաց-
ման նոր պայմանները նոր ձևով աշխատանք են պահանջում, իսկ մեր տնտեսա-
վարները չեն հասկանում այդ, չեն տեսնում, վոր այժմ հարկավոր է ղեկա-
վարել նոր ձևով:

Այդ է պատճառը, վոր յետ են մնում մեր արդյունաբերության մի քանի
ճյուղերը:

Մեր արդյունաբերության բարձրացման ի՞նչ նոր պայմաններ են դրանք:
Վորտեղի՞ց առաջացած դրանք:

Առնվազն վեց այդպիսի նոր պայման կա:

Քննենք այդ պայմանները:

1. ԲԱՆՎՈՐԱԿԱՆ ՈՒՃԸ

Խոսքը նախ և առաջ վերաբերում է ձեռնարկությունները բռնվորահամ ուս-
ծով ապահովելուն: Առաջ սովորաբար բանվորներն իրենք էլին գնում գործա-
րանները, ֆարքիկաները, —հետևապես այդ գործում վորոշ չափով տիրում էր
ինքնահոս: Իսկ այդ ինքնահոսը բղխում էր նրանից, վոր կար գործադրի-
թյուն, դյուղը շերտավորվում էր, կար աղբատություն, կար սովի յերկյուղ:

վորը մարդկանց դուռը քաղաք եր ջրում: Հիշում եք ճմուռիկի փախուստը
դուռը քաղաք Ֆորմուլը: Ի՞նչն եր հարկադրում էր դուռը քաղաք քա-
ղաք փախչել: Սովի յերկուցը, դործադրելու յայն, այն դրույթունը, վոր
դուռը նրա համար խորթ մայր եր, և նա պատրաստ եր փախչել դուռը թե-
կուղ դժուր, միայն թե վորեն աշխատանք ստանա:

Այդպես կամ համարալ աղբյուր եր դործը մեղանում մոտ անյայտում:

Կարելի՞ յի արդյոք տեսլ, վոր մենք այժմ ճիշտ նույն պատկերն ունենք:
Վոչ, չի կարելի այդ տեսլ: Ընդհակառակը, ներկայումս պայմաններն արմա-
տապես փոխվել են: Յեւ վորովհետև պայմանները փոխվել են, մեզ մոտ այլևս
բանվորական ուժի ինքնահոս չկա: Հատկապես ի՞նչն է փոխվել վերջին ժամա-
նակաշրջանում: Նախ՝ մենք վերացրինք դործադրելու յայն, հետևապես մենք
վոչնչացրինք այն ուժը, վորը ճնշում եր ճաշատանքի շուկայի՝ վրա: Յեր-
կրորդ՝ մենք արմատապես կասեցրինք դուռը շերտավորումը, հետևապես հազ-
թահարեցինք մասնաշախտի այն աղբյուրները, վորը դուռը քաղաք դուռը
քաղաք եր ջրում: Վերջապես՝ մենք տասնյակ հազարավոր արականներ և դուռ-
ղատանտանական մեքենաներ հայթայթեցինք դուռը, ջրափոխեցինք կուլակին,
կազմակերպեցինք կուլտանտանություններ, դուռը ջրափոխեցինք հնարավորություն
տվինք մարդկային ապրելու և աշխատելու: Այժմ դուռը այլևս խորթ մայր
անվանել չի կարելի դուռը քաղաք համար: Յեւ վորովհետև այլևս չի կարելի խորթ
մայր անվանել դուռը, դուռը քաղաքի սկսեց նստել դուռը, և այլևս մեզ մոտ
չկա վոչ ճմուռիկի փախուստ դուռը քաղաք, վոչ եւ բանվորական ուժի ինք-
նահոս:

Դուք անե՞նում եք, վոր ներկայումս ստեղծվել է մեղանումայն նոր կապու-
թյուն և ձեռնարկությունները բանվորական ուժով ապահովելու նոր պայման-
ներ:

Ի՞նչն է բղիւմ դրանից:

Նախ՝ դրանից բղիւմ է այն, վոր այլևս չի կարելի հույս դնել բանվորա-
կան ուժի ինքնահոսի վրա: Հետևապես ինքնահոսի ճարտարականությունից
պետք է անցնել արդյունաբերության համար բանվորների կազմակերպված հա-
մաբան քաղաքականությանը: Սակայն դրա համար կա միայն մի ուղի՝ տնտե-
սական կազմակերպությունների պայմանագրերի ուղին կուլտանտանությունների
ու կուլտանտանականների հետ: Դուք գիտե՞ք, վոր այդ ուղին վոտը են դրել ար-
դեն մի քանի տնտեսական կազմակերպություններ ու կուլտանտանություններ,
ըստ վորում վորձը ցույց տվեց, վոր պայմանագրերի պրակտիկան լուրջ հա-
ջողություններ է տալիս թե՛ կուլտանտանություններին և թե՛ արդյունաբերա-
կան ձեռնարկություններին:

Յերկրորդ՝ դրանից բղիւմ է այն, վոր անհրաժեշտ է անհապաղ անցնել
աշխատանքի ամենամանր պրոցեսների մեքենայացմանը, ամբողջ թափով պար-
զացնելով այդ դործը (անտառային արդյունաբերություն, շինարարական դործ,
ամխարդյունաբերություն, բեռնում-պարպում, տրանսպորտ, սե մետաղագու-
րումը և այլն): Հարկավ այդ չի նշանակում, թե պետք է թողնել ձեռքի աշ-
խատանքը: Ընդհակառակը, ձեռքի աշխատանքը դեռ յերկար ժամանակ ամենա-
շուրջ դեր է խաղալու արտադրության մեջ: Սակայն այդ նշանակում է, վոր

աշխատանքի պրոցեսների մեքենայացումը մեզ համար այն նոր վնասակամ ուժն
է, առանց վորի հնարավոր չի պահպանել վոչ մեր տեմպը և վոչ եւ արտա-
դրության նոր մոտարը:

Մեզ մոտ դեռ թիչ չեն աշխատի տնտեսավարներ, վորոնք զեն համարում
վոչ մեքենայացումը, վոչ եւ պայմանագրերին՝ կուլտանտանությունների հետ:
Դրանք այն տնտեսավարներն են, վորոնք չեն հասկանում նոր
դրույթունը, չեն ուզում աշխատել նոր մեթոդ, հոգոք են քաղում
ճիշտ, լավ ժամանակվա համար, յերբ բանվորական ուժն ճիշտն եր ջրում:
ձեռնարկություն: Այլևս ոչնչ է տեսլ, վոր այդպիսի տնտեսավարները
հետո յեն, ինչպես յերկինքը յերկրից, տնտեսական շինարարության այն նոր
ինքնահոսից, վորոնք առաջադրում է մեզ նոր դրույթունը: Նրանք, ըստ յերե-
վույթի կարծում են, վոր բանվորական ուժի ապարիզում մեր հանդիպած
գտնությունները պատահական յերևույթ են, վոր բանվորական ուժի պակա-
սությունը կվերանա ինքնին, արդեն տասն ինքնահոսով: Դա մոլորություն է,
ընկերներ: Բանվորական ուժի գտնություններն իրենք չեն կարող վերանալ:
Նրանք կվերանան միմիայն մեր սեփական ջանքերի շնորհիվ:

Այդպես ուրեմն՝ կազմակերպված ձեռք հաղթել բանվորական ուժը կալ-
տանտանությանը և նրա ինքնահոսի պայմանագրերի միջոցով, մեքենայացնել աշ-
խատանքը—այդ է ինքնիր:

Այդպես է դրված մեր արդյունաբերության զարգացման առաջին նոր պար-
տնի հարցը:

Ինչո՞ւնք յերկրորդ պայմանի հարցին:

2. ԲԱՆՎՈՐՆԵՐԻ ԱՇԽԱՏԱՎԱՐՈՒՄ

Յեռ նոր խոսքի մեր ձեռնարկությունների համար կազմակերպված ձեռ-
քով բանվորների համագործակցության մասին: Սակայն բանվոր ճարել դեռ չի նշանա-
կում ունեն ինչ տեսլ: Մեր ձեռնարկությունները բանվորական ուժով ապահու-
վելու համար, անհրաժեշտ է հասնել այն բանին, վորպեսզի արագանել բանվոր-
ներին արտադրությանը և թիչ թե շատ ավելի մշտական դարձնել ձեռնարկու-
թյան բանվորների կազմը: Հաղթել թե կարելի էր ապացուցելու, վոր առանց
բանվորների մշտական կազմի, վորոնք թիչ թե շատ յուրացրել են արտադրու-
թյան տեխնիկան, վորձվել են նոր մեխանիզմին, հնարավոր չե առաջ շարժվել,
հնարավոր չե հատարել արտադրական պլանները: Հակառակ դեպքում հարկա-
վոր կլինի ամեն անգամ նորից սովորեցնել բանվորներին, ժամանակի կեղծ
մոխը նրանց սովորեցնելու համար, փոխանակ արտադրության համար ոգտա-
գործելու: Իսկ իրականում ի՞նչն է կատարվում այժմ մեզ մոտ: Կարելի՞ յի
տեսլ, վոր ձեռնարկություններում բանվորների կազմը թիչ թե շատ մշա-
կան է: Դժբախտաբար այդ չի կարելի տեսլ: Ընդհակառակը մեզ մոտ, ձեռնարկու-
թյուններում դեռ մինչև այժմ եւ կա բանվորական ուժի այդպես կոչված հա-
տանաբայություն:

Դեռ ավելի՞ մի շարք ձեռնարկություններում բանվորական ուժի հոսա-
ծությունը վոչ միայն չի վերանում, այլ և՛ ընդհակառակն աճում և ուժեղանում

և Լաւմենայն դեպք դուք քիչ ձեռնադրութեան կողմենք, վարտեղ բանվորական ուժի կազմը կես տարվա մեջ կամ նույնիսկ մի յեռամսջակում չփոխվի անընդ մագն 30—40 առկոտով:

Առաջ, արդյունաբերութեան վերականգնման շրջանում, յերբ մեր տնտեսական տարբերութիւնը բարձր չէր, իսկ արտադրութեան մասշտաբը փոքր, կարելի չէր մի կերպ ճանադրութեան բանվորական ուժի այսպէս կոչված հոսունութեանը: Այժմ այլ բան եւ Այժմ դրութեան արմատապէս փոխվել եւ Այժմ ծախարուն վերականգնման շրջանում, յերբ արտադրութեանը հասել եւ վերականգնել մասշտաբի, իսկ մեխանիկական սարքավորումը դարձել եւ վերին տնտեսականի բարձր, բանվորական ուժի հոսունութեանը մեր արտադրութեան համար դարձել եւ մի չարիք, վոր կազմավորւած եւ մեր ձեռնարկութեանը: Այժմ ճանադրութեան բանվորական ուժի հոսունութեանը նշանակում եւ քայքայել մեր արդյունաբերութեանը, վոնչացնել արտադրական պլանների կատարման հնարավորութեանը, վերացնել արտադրանքի վորակը բարելավելու հնարավորութեանը:

Վորո՞նք են բանվորական ուժի հոսունութեան պատճառները:

Աշխատավարձի սխալ կազմակերպման, սխալ տարիֆային սխեմների, աշխատավարձի ճանաչում համարեցման մեջ: Մի շարք ձեռնարկութեաններում աշխատավարձի դրույթները սահմանված են այնպէս, վոր վորակաշատ եւ անվորակ աշխատանքի միջև, ծանր ու թեթեւ աշխատանքի միջև տարբերութեանը համարյա չենվում եւ Լաւմենայն ընցումը անհում եւ դեպի այն, վոր վոչ վորակաշատ բանվորը չի շահադրող զուգում վորակաշատների կարգն անցնելու եւ այդպիսով գուրդի եւ առաջ ընթանալու հեռանկարներից, ուստի նա իրեն ճամտանոցավոր եւ զգում արտադրութեան մեջ, աշխատում եւ ժամանակավոր միայն նրա համար, վոր մի քիչ Վիտոք աշխատելու եւ ապա դեռ մի այլ տեղ ճամտ վորոնելու: Լաւմենայն ընցումը տառնում եւ դեպի այն, վոր վորակաշատ բանվորը հարկադրված եւ ձեռնարկութեան նից—ձեռնարկութեան անցնել, վորակաշատի գտնի վերջապետ այն ձեռնարկութեանը, վորտեղ կարող են ըստ արժանիւնի գնահատել վորակաշատ աշխատանքը:

Դրանից եւ առաջանում «ընդհանուր» շարժումը ձեռնարկութեանը—ձեռնարկութեան, բանվորական ուժի հոսունութեանը:

Այդ շարժերը վոնչացնելու համար պետք եւ վերացնել Լաւմենայն ընցումը եւ փոխել հին տարիֆային սխեմներ: Այդ շարժերը վոնչացնելու համար պետք եւ կազմակերպել դրույթների այնպիսի սխեմներ, վոր նկատի առնել վորակաշատ եւ վոչ վորակաշատ աշխատանքի, ծանր եւ թեթեւ աշխատանքի տարբերութեանը: Ձի կարելի հանդուրժել, վոր ան մետաղագործութեան ապարիդում բանվորն առաւ նա նույնքան, վորքան աշխատել: Ձի կարելի հանդուրժել, վոր յերկաթուղային տրանսպորտի մեքենավարն ստանա նույնքան, վորքան արտադրողը: Մարքսը եւ Լենինն առում են, վոր տարբերութեանը վորակաշատ աշխատանքի եւ վոչ վորակաշատ աշխատանքի միջև գոյութեան կունենա նույնիսկ սոցիալիզմի ժամանակ, նույնիսկ դասակարգերը վոնչացնելուց հետո, վոր միայն կոմունիզմի ժամանակ պետք եւ անհետանա այդ տարբերութեանը, ուստի նույնիսկ սոցիալիզմի ժամանակ «աշխատավարձ» պետք եւ տրվի:

Ըստ աշխատանքի եւ վոչ թե ըստ պահանջի: Սակայն մեր տնտեսավարական եւ արհմիութենական Լաւմենայն ընցումը համաձայն չեն դրան եւ նրանք յեռնարում են, վոր մեր խորհրդային կարգերում այդ տարբերութեանն արգելն վերացնել եւ միջ եւ իրավացի, Մարքսն ու Լենինը, թե՛ Լաւմենայն ընցումը: Պետք եւ ասել, վոր Մարքսն ու Լենինն ելին ճիշտը: Քայքայեց պետք եւ յեռնարել, վոր այժմ ով ճիշտը այն սխեմներ հիմնում եւ Լաւմենայն ընցումը «սկզբունքների» վրա, առանց հաշիվ առնելու տարբերութեանը վորակաշատ աշխատանքի եւ վոչ վորակաշատ աշխատանքի միջև, խզում եւ իր կապը մարքսիզմից, խզում եւ յեռնարիզմից:

Այդպէս ձեռնարկութեան յուրաքանչյուր ելուզում, յուրաքանչյուր ձեռնարկութեան մեջ, յուրաքանչյուր ցիխում կան քիչ թե՛ շատ վորակաշատ բանվորներ: Եւ առաջատար խմբակներ, վարոնց նախ եւ առաջ ու զլիւսավորապէս պետք եւ ամբարցնել արտադրութեանը, յեռնար մեք ուզում ենք իրոք ապահովել բանվորների մշտական կազմը ձեռնարկութեան մեջ: Նրանք, բանվորների այդ առաջատար խմբակները, կազմում են արտադրութեան հիմնական ուղակը: Ամբարցնել նրանց ձեռնարկութեանը, ցիխին, նշանակում եւ ամբարցնել բանվորների ամբողջ կազմը, արմատից պղկել բանուժի հոսունութեանը: Իսկ ինչպէ՞ս ամբարցնել նրանց ձեռնարկութեանը: Նրանց կարելի չեւ ամբարցնել միմիայն առաջ քաշելով դեպի վեր, բարձրացնելով նրանց աշխատավարձի մակարդակը, կազմակերպելով աշխատավարձն այնպէս, վոր արժանի գնահատութեան եւ տալիս աշխատողի վարակին: Իսկ ի՞նչ եւ նշանակում առաջ քաշել դեպի վեր, եւ բարձրացնել նրանց աշխատավարձի մակարդակը: Այդ, բացի մյուս բոլորից, նշանակում եւ հեռանկար բանալ վոչ վորակաշատ բանվորների համար, ինքնեւ նրանց դեպի վեր ընթանալու համար, վորակաշատների կարգն անցնելու համար: Դուք ինքներդ գիտեք, վոր այժմ մեզ անհրաժեշտ են միլիոնավոր վորակաշատ բանվորներ: Սակայն վորակաշատ բանվորներ առնողներ համար պետք եւ մզում առաջ, հեռանկար առաջ չվարժված բանվորների, առաջ գնալու, դեպի վեր ընթանալու: Յեւ վորքան աշխատելի համարժեք վորտեղ գնենք մենք այդ ուղին, այնքան աշխատելի, վորոհհետեւ այդ եւ բանվորական ուժի հոսունութեանը վերացնելու հիմնական միջոցը: Իսկ խնայողութեան անել այդ գործում, նշանակում եւ վոնչացնում կատարել, գնալ մեր սոցիալիստական ինքուստրիայի շահերի դեմ:

Սակայն այդ գեոմ յորտեղ չեւ:

Բանվորներին ձեռնարկութեանն ամբարցնելու համար անհրաժեշտ եւ եւ աշխատելի բարելավել բանվորների մատակարարումը եւ քնակարանային պայմանները: Ձի կարելի ժխտել, վոր վերջին տարիներս քիչ բան չի արված քնակարանային շինարարութեան եւ բանվորների մատակարարման ապարիդում: Սակայն միջեւ այժմ արվածը միանգամայն քիչ եւ բանվորների արագորեն աճող պահանջներին բավարարելու համար: Ձի կարելի հենվել այն բանի վրա, վոր առաջ քնակարաններ քիչ ելին քան այժմ, եւ վոր, նկատի ունենալով այդ, կարելի չեւ հանդատանալ ձեռք բերած նվաճումների վրա: Ձի կարելի նույնպէս հենվել այն բանի վրա, վոր առաջ բանվորների մատակարարումն աշխատելի վատ եւ, քան այժմ, եւ վոր, նկատի ունենալով այդ, կարելի չեւ բավարարել գոյութեան ունենող զորութեանը: Միմիայն փոքր եւ միջեւ ուղն ու ծուծը նեխված մարդիկ:

կարող են միտքարկել անցյալը մասնաշեղծելով: Պետք է յենել վույ թե անցյալը լից, այլ բանվորների հարաճուս պահանջներին ներկայումս: Պետք է հասկառ նալ, վոր մեզ մոտ արմատապես գոխվել են բանվորի գոյության պայմանները Այժմ բանվորն այն չե, ինչ առաջնորում: Ներկայիս բանվորը, մեր խորհրդա յին բանվորն ուղում է աղբիւ, բախարարելով իր խուր նյութական ու կուլտուրական պահանջները, թմ պարենստիւթման իմաստով, թմ բնակարանային իմաստով և թմ կուլտուրական է այլ տնտեսի բուր պահանջները բախարարելու իմաստով: Նա իրավունք ունի դրա համար և մենք պարտավոր ենք ապա հովել նրա համար այդ պայմանները: Անչա է, մեղանում նա չի տուժում գործա ծաղկությունից, նա աղատ է կապիտալիզմի լծից, նա այլևս իր դործի սարուս կը չե, այլ տերը: Սակայն այդ քիչ է: Նա պահանջում է բախարարել իր բուր նյութական և կուլտուրական պահանջները և մենք պարտավոր ենք կատարել այդ նրա պահանջը: Մի մոռանաք, վոր այժմ մենք ինքներս վորոչ պահանջներ ենք առաջդրում բանվորին, — պահանջում ենք նրանից աշխատանքային կարգա պահություն, լարված աշխատանք, մրցում, հարվածայնություն: Մի մոռառ նաք, վոր բանվորների հակադէմս մեծամասնությունը մեն խանդավառությամբ ընդունեց խորհրդային իշխանության այդ պահանջները և կատարում է վերլիններս հերոսաբար: Ուստի մի դարձանաք, վոր կատարելով խորհրդային իշխանության պահանջները, բանվորներն իրենց հերթին նրանից պահանջելու յեն կատարել իր պարտավորությունները: Ել քվելի բարեկամել բանվորներին նյութական և կուլտուրական դրությունը:

Ուրեմն, վերացնել բանվորական ուժի հոսունությունը, վոյնացնել եսվա տարեցումը, ճիշտ կազմակերպել աշխատավարձը, քարելայել բանվորների կենցաղային պայմանները — այս է խնդիրը:

Այսպես և դրված մեր արդյունաբերության զարգացման յերկրորդ նոր պայա թանի հարցը:

Անցնենք յերրորդ պայմանի հարցին:

Յ. ԱՇԽԱՏԱՆԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ

Վերելում յես սասցի, թե բանվորական ուժի հոսունության վերացման անա ճարակելության մասին, բանվորներին ձեռնարկությանն ամբարցնելու մասին: Սակայն բանվորների ամբարցնումով չի ապավում ամբողջ գործը: Բիչ է վոյնըն չացնելու հոսունությունը: Պետք է բանվորներին դեռ աշխատանքի աշխատել պայմաններին մեղ, վորոնք հնարավորություն տան նրան կարգին աշխատելու: Բարձրացնելու արտադրականությունը, բարելավելու արտադրանքի վորակը և ձեռնվապես պետք է ձեռնարկություններում աշխատանքը կազմակերպել այնպես, վոր արտադրողականությունը բարձրանա ամսե-ամիս, յեռամսյակից-յեռ ամսյակ:

Կարելի՞ յն արդյոք ստել, վոր մեր ձեռնարկություններում աշխատանքի փաստական ներկա կազմակերպությունը համապատասխանում է արտադրության ժամանակակից պահանջներին: Դժբախտաբար չի կարելի ստել այդ: Հառ մենայն դեպս, մենք մենք այժմ ել ունենք մի շարք ձեռնարկություններ, վորո

տեղ աշխատանքի կազմակերպումը չափազանց վատ հիմքի վրա յն դրված, վոր տեղ չարդ ու կանոնի, համաձայնեցված աշխատանքի փոխարեն սեղի ունի անկարգություն և խանաշխություն, վորտեղ աշխատանքի պատասխանատվության փոխարեն՝ տիրում է կատարյալ անպատասխանատվություն և դիմադրություն:

Ինչ է դիմադրկությունը: Դիմադրկությունը հանձնված աշխատանքի համար վորեն պատասխանատվության բացակայությունն է, մեքենաների, դադադակների, դործիքների համար պատասխանատվության բացակայությունն է: Հասկանալի յն, վոր դիմադրկության ժամանակ խոք ել չի կարող լինել աշխատանքի արտադրողականությունը լրջորեն բարձրացնելու, դործիքներին խնամքով փերարեվելու մասին: Դուք հիշեցնելու, դադակների, թե ինչ բանի հասցրեց դիմադրկությունը յերկաթուղային տրանսպորտում: Նա նույնպիսի արդյունքն է տալիս նաև արդյունաբերության մեղ: Մենք յերկաթուղային տրանսպորտում վոյնացրինք դիմադրկությունը և բարձրացրինք վերլինիս աշխատանքը: Մենք նույնը պետք է անենք արդյունաբերության մեղ, նրա համար, վորպեսզի նրա աշխատանքն ալելի բարձր ատիժանի հասցվի:

Առաջ կարելի յն դեռ մի կերպ ճշաշխելու աշխատանքի այդ սխալ կազմակերպման հետ, վորը համարությամբ ապրում է դիմադրկության հետ և յուրաքանչյուր պատասխանատվության բացակայության հետ՝ տվյալ կոնկրետ աշխատանքի համար: Այլ բան է այժմ: Այժմ դրությունը միանգամայն տարբեր է: Արտադրկության ներկա վիթխարի մասշտաբի ժամանակ, հակա ձեռնարկություններին դրության ժամանակ, դիմադրկությունն արդյունաբերության այն շարիքն է, վորն սպառնալիք է ստեղծում ձեռնարկություններում մեր ձեռք բերած արտադրական և կազմակերպական բուր նվաճումներին:

Ինչպես կարող եր արմատաան դիմադրկությունը մի շարք ձեռնարկություններում: Նա ձեռնարկություն մտավ, վորպես անընդհատի ապրիմի ուղեկիցը: Սխալ կլիներ ստել, թե անընդհատ աշխատանքն անպայմանորեն իր հետ բերում է դիմադրկություն արդյունաբերության մեղ: Աշխատանքը ճիշտ կազմակերպելիս, յուրաքանչյուրի պատասխանատվությունը վորոչ աշխատանքի համար կազմակերպելիս, բանվորների վորոչ խմբի մեխանիզմներին, դադակներին ամբարցնելիս, հերթափոխությունը ճիշտ կազմակերպելիս, այնպես, վոր հերթերն իրենց հատկությամբ և վորակով չլիջեն իրար — այս պայմաններում՝ անընդհատ աշխատանքը կտանի դեպի աշխատանքի արտադրականության հակա աճում, աշխատանքի վորակի բախցում, դիմադրկության վոյնացում: Այդպես և որինդ՝ դործը յերկաթուղային տրանսպորտում, վորտեղ այժմ դրություն ունի անընդհատը, սակայն վորտեղ դիմադրկություն չկա այլևս: Կարելի՞ յն արդյոք ստել, վոր արդյունաբերական ձեռնարկություններում մենք նույնպիսի նպատատվոր ապրիմի ունենք անընդհատի վերաբերմամբ: Դժբախտաբար այդ չի կարելի ստել: Բանն այն է, վոր մեղ մոտ, մի շարք ձեռնարկություններ անընդհատի անցան չափազանց հապճեպ, առանց համապատասխան պայմաններ նախապատրաստելու, առանց պատշաճ չափով քիչ թե շատ համարվեք վորակով հերթափոխություններ կազմակերպելու, առ

անց կազմակերպելու յուրաքանչյուրի պատասխանատվությունը՝ տվյալ կոնկրետ աշխատանքի համար, իսկ դա այն բանին հասցրեց, վոր տարերքի կամքին թողնված անընդհատը վերածվեց դիմադրություն: Ըստ վորում մի շարք ձեռնարկություններում մենք ունենք թղթի ու խոտքի անընդհատ և վոչ թղթի, այլ իրական դիմադրություն: Ըստ վորում աշխատանքի պատասխանատվության զբաղմունքի բացակայություն, անխնամ վերաբերմունք՝ դեպի մեքենաները, հազդյաճանքի մասնակցական կոտորատում և աշխատանքի արտադրականությունը բարձրացնելու ազդեցիկ բացակայություն: Զուր չե, վոր բանվորներն ասում են՝ «մենք աշխատանքի արտադրականությունը կբարձրացնեյինք, դործը կբարելավեյինք, սակայն ո՞վ կընտանտի մեզ, յերբ վոչ վոչ վոչ մի բանի համար պատասխանատու չե»:

Դրանից բխում է, վոր մեր ընկերներին մոմանք վորոչ տեղերում անընդհատը մոտենելիս շտապելին և, շտապելով, խեղաթյուրելին անընդհատը, վերածելով այն դիմադրություն: Այդ դրությունը վերացնելու և դիմադրությունը վոչնչացնելու համար յերկու յեկը գոյություն ունի՝ կամ այնպես փոխել առնչության կերպում և պայմանները, վոր անընդհատը դիմադրություն չվերածվի, ըստ այն կերպի, ինչպես այդ կատարելին յերկաթուղային տրանսպորտի նկատմամբ: Կամ, վորտեղ այժմ նպատակովը պայմաններ չկան այդպիսի փորձի համար, մի կողմ թողնել թղթե անընդհատը, անցնել ֆամանակավորապես Յուրյա անընդհատի, ինչպես գա արել են վերջերս Ստալինգրադի տրակտորային գործարանում, և պայմաններ նախապատրաստել, վոր հետո վերադառնալ իրական, վոչ թղթե անընդհատի, վերադառնալ անընդհատի, առանց դիմադրություն:

Այլ յեկը չկա:

Տարակույս չի կարող լինել, վոր մեր տնտեսավարները բավականաչափ լավ են հասկանում այդ Սակայն նրանք լուռ են: Ինչու՞ Երբեմն այն պատճառով, վոր վախենում են ճշմարտությունից: Սակայն այդ վոր որովանից է, վոր բայց չի կենցաղ վախենում են ճշմարտությունից: Մի՞թե ճիշտ չե, վոր մի շարք ձեռնարկություններում անընդհատը վերածվեց դիմադրության, վոր այդպիսով անընդհատը խեղաթյուրվեց ծայր աստիճան: Հարց և ծաղում, ո՞ւմ են պետք այդպիսի անընդհատը: Ո՞վ համարձակություն կունենա ասելու, թե այդ թղթե և խեղաթյուրված անընդհատի պաշտանման չահերն ավելի բարձր են, քան աշխատանքի ճիշտ կազմակերպման չահերը աշխատանքի արտադրողականության բարձրացման չահերը, իսկական անընդհատի չահերը, մեր սոցիալ-լիստական արդյունաբերության չահերը: Մի՞թե պարզ չե, վոր վորքան չուտ թաղենք թղթե անընդհատը, նույնքան ավելի չուտ կհաջողվի կազմակերպել իրական, վոչ թղթե անընդհատ:

Մի քանի ընկերներ կարծում են, վոր դիմադրությունը կարելի չե վոչնչացնել անեծքներով և մեծազորով ճառերով: Յես, համենայն դեպս, դիտեմ մի քանի տնտեսավարներ, վորոնք պայքար մղելով դիմադրություն դեմ, սահմանափակվում են նրանով, վոր ժողովներում անեծքներ են կարգում դիմադրությանը, ըստ յերեմիայի յենթադրելով, վոր այդպիսի ճառերից հետո դիմադրությունը պետք է անհետանա ինքն իրեն, այսպես ասած ինքնահոսի կար

գով: Նրանք մեծ մոլորություն մեջ են ընկնում, յեթե կարծում են, վոր դիմադրությունը արակտիկայից կարելի չե դուրս մղել ճառերով ու անեծքներով: Վո՛չ, ընկերներ, դիմադրություն ինքն իրեն չի անհետանա: Մենք կարող ենք վոչնչացնել նրան միմիայն ինքներս, վորովհետև մենք ձեզ հետ միասին կա՞նք: Նած ենք իշխանության գլուխը և մենք ձեզ հետ միասին պատասխանատու չենք ամեն բանի համար, ներառյալ նաև դիմադրության համար: Յես կարծում եմ, վոր ավելի լավ կլինեք, յեթե մեր տնտեսական ղեկավարները, փոխանակ ճառերով ու անեծքներով զբաղվելու, մեկ-յերկու ամիս նստեյին, որինակ, հանքահորում կամ գործարանում, ուսումնասիրեյին աշխատանքի կազմակերպման բոլոր մանրամասնությունները, «մանրուքները», վոչնչացնեյին այնտեղ իրականում դիմադրությունը և ապա տվյալ ձեռնարկության փորձը տարածելին մյուս ձեռնարկություններում: Այդ շատ ավելի լավ կլինեք: Դա կլինեք իսկական պայքար դիմադրության դեմ, պայքար աշխատանքի ճիշտ բայց չվիկյան կազմակերպման համար, պայքար ձեռնարկության մեջ ուժերի կանոնավոր դասավորման համար:

Այսպես ուրեմն, վերացնել դիմադրությունը, բարելավել աշխատանքի կազմակերպումը, ճիշտ դասավորել ուժերը ձեռնարկության մեջ—այս է իմ եզրերը:

Այսպես է դրված մեր արդյունաբերության զարգացման յերրորդ նոր պայմանի հարցը:

Անցնենք այժմ չորրորդ պայմանի հարցին:

4. ԲԱՆՎՈՐ ԴԱՍԱԿԱՐԳԻ ԱՐՏԱԴՐԱԿԱՆ-ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ԻՆՏԵԼԻԳԵՆՑԻԱՅԻ ՀԱՐՑԸ

Փոխել են պայմանները նաև առհասարակ արդյունաբերության հրամանատարական կազմի, մասնավորապես ինժեներա-տեխնիկական անձնակազմի վերաբերմամբ:

Առաջ մեզ մոտ դործն այնպիսի վիճակում եք, վոր մեր ամբողջ արդյունաբերության հիմնական աղբյուրն եք Ուկրայինայի ամխամետաղածուլական բազան: Ուկրայինան մեռող եք հայթայիում մեր բոլոր արդյունաբերական շրջաններին: Ինչպես Հարավին, այնպես ել Մոսկվային և Լենինգրադին: Դարձյալ նա յեր, վոր ամուրի եք հայթայիում իՍՆԻ-ի բոլոր հիմնական ձեռնարկություններին: Այստեղ յես բացառում եմ Ուրալը, վորովհետև նրա տեսակաբար կշիռը, համեմատած Դոնբասի հետ, աննշան մեծություն եք ներկայացնում: Դրա համապատասխան մենք ունեյինք արդյունաբերական հրամանատարական կազմ պատրաստելու յերեք հիմնական ոչլա՛ շաբալ, Մոսկվայի շրջանը, Լենինգրադի շրջանը: Հասկանալի չե, վոր իրերի այդ պայմաններում մենք կարող եյինք այսպես կամ այնպես բավարարվել ինժեներա-տեխնիկական այն նվազագույն ուժերով, վորոնք մեր յերկերը կարող եք ունենալ միայն այն ֆամանակ:

Այդպես եք մոտ անցյալում:

Բայց այժմ պայմաններն ունեն միանգամայն տարբեր պայմաններ։ Այժմ յետ կարծում եմ պարզ է, վոր պահպանելով դարդացման ներկայիս տեսլը, և արտադրության վերջնական մասշտաբը, մենք արդեն չենք կարող շարժվել մի-միայն Ուկրաինայի անխափան անվտանգության և բազմաթիվ Գուգլ գլոբալ, վոր Ուկր-բայնիայի անուխն ու մետաղն արդեն հերթը չեն մեզ, չնայած դրանց արտա-դրության անմասն։ Դուք գիտեք, վոր մենք այդ պատճառով հարկադրված ենք անխափան անվտանգության նոր բազա ստեղծել Արևելքում և Ուկրաինայից հեռավոր ավազանում։ Դուք գիտեք, վոր մենք հաջողությամբ ենք ստեղծում այդ բա-զան։ Սակայն այդ քիչ է։ Մեզ անհրաժեշտ է նաև մետաղաձուլություն ստեղ-ծել հենց Միլիթում, նրա անող պահանջներին բավարարելու համար։ Մենք ար-դեն ստեղծում ենք այդ։ Բայց դրանից, մեզ հարկավոր է զուտավոր մետաղա-ձուլման նոր բազա ստեղծել Ղազախստանում, Թուրքեստանում։ Մեզ անհրա-ժեշտ է վերջնական դարձնել յերկաթուղային ամենալայն շինարարություն։ Այդ թելադրում են ամբողջ ՅՄՀՄ շահերն ամբողջությամբ։—Ծայրերիցային հանրապետությունների, լեռնային նաև կենտրոնի շահերը։

Բայց դրանից հետևելու և, վոր մենք արդեն չենք կարող բավականանալ արդյունաբերության խնդիրներով—տեխնիկական և հրամանատարական ուժերի աշխատանքում, վորով մենք յուրաքանչյուր գնում առաջ։ Դրանից հետևում է, վոր այժմ բավական չեն խնդիրներ—տեխնիկական ուժերի ձեռնարկում հեն ոչինչները, վոր անհրաժեշտ է ստեղծել նոր ոչինչների մի ամբողջ ցանց, Ու-կրաինում, Միլիթում, Միլիթ Առիստում։ Այժմ մեզ անհրաժեշտ է ապահովել մեզ արդյունաբերության խնդիրներով—տեխնիկական հրամանատարական յեռակիրից, հեղափոխից ավելի ուժերով, յեթե մենք իրոք մտադիր ենք իրականացնել ՅՄ-ՀՄ-ի սոցիալիստական ինդուստրիալ ծրագիրը։

Սակայն մեզ պետք են վոչ ամեն տեսակի հրամանատարական խնդիրներ—տեխնիկական ուժեր։ Մեզ հարկավոր են հրամանատարական, խնդիրներ—տեխ-նիկական լայնպիսի ուժեր, վորոնք ընդունակ լինեն հասկանալու մեր յերկրի բանվոր դասակարգի քաղաքականությունը, ընդունակ լինեն յուրացնելու այդ քաղաքականությունը և պատրաստ լինեն խղճի մտքը իրականացնել այդ։ Իսկ ի՞նչ է նշանակում այս։ Այս նշանակում է, վոր մեր մեր յերկրի թեևս յեթե և դարձյա՞ցման աշխատանք, յերբ բանվոր դասակարգը պետք է ստեղծի սեփական արտադրական—տեխնիկական ինտելիգենցիա՝ ընդունակ պաշտպանելու նրա շահերն արտադրության մեջ, վորպես տիրապետող դասակարգի շահերը։

Վոչ մի տիրապետող դասակարգ չի բավարարվել առանց իր սեփական ին-տելիգենցիայի։ Վոչ մի հիմք չկա տարակուսելու, վոր ՅՄՀՄ-ի բանվոր դասա-կարգը նույնպես չի կարող բավարարվել առանց իր սեփական արտադրական տեխնիկական ինտելիգենցիայի։

Խորհրդային իշխանությունը հաջի առաջ այդ հանգամանքը և բանվոր դա-սակարգից դուրս յեկան մարդկանց առաջ բացեց Ժողովրդական տնտեսության բոլոր մյուսների բարձրագույն ուսումնական հաստատությունները։ Դուք գի-տեք, վոր առանձին հազարավոր բանվոր ու գյուղացի յերկրասարքներ ստի-րում են այժմ բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում։ ՅՄՀՄ առաջ, կապիտալիզմի ժամանակ, բարձրագույն ուսումնական հաստատությունները

բարձր զարգացման մեծագույնը են, ապա այժմ խորհրդային կարգերում, բանվոր և գյուղացի յերկրասարգներն աշխույժ կազմում են տիրապետող ուժը։ Շարահույս չկա, վոր չուտով մենք ուսումնական հաստատություններից կրա-տանանք մեր արդյունաբերության հազարավոր նոր հրամանատարներ՝ հազա-րավոր տեխնիկներ ու ինժեներներ։

Սակայն դա զործի մի կողմն է միայն։ Գործի մյուս կողմն այն է, վոք բանվոր դասակարգի արտադրական—տեխնիկական ինտելիգենցիան պետք է ձեռն-կերպի վոչ միայն բարձրագույն դպրոցն անցած մարդկանցից, այլ հավաքա-գրվելու յե նաև մեր ձեռնարկությունների դործնական աշխատողներից, վո-րակալ բանվորներից, գործարանում, հանժաօքում բանվոր դասակարգի ու-նեցած կուլտուրական ուժերից։ Մրցության նախաձեռնողները, հարվածային բրեզդների ղեկավարները, աշխատանքային խանդավառություն պահպանիչ ներկայացուցիչները, յինարարության այս կամ այն բնագավառում աշխատանքը կազ-մակերպողները,—հա ըստման դասակարգի այն նոր խավը, և վորք բարձրա-գույն դպրոցն անցած ընկերներին հետ միասին, պետք է կազմի բանվոր դասա-կարգի ինտելիգենցիայի կորիզը, մեր արդյունաբերության հրամանատարա-կան կազմի կորիզը։ Խնդիրն այն է, վոր մի կողմ չհրել նախաձեռնության վո-րով համակված այդ ընկերներին, ավելի համարձակորեն առաջ քաշել նրանց հրամանատարական պաշտոնների, հնարավորություն տալ նրանց հայտարարե-լու իրենց կազմակերպական ընդունակությունները, հնարավորություն տալ նրանց լրացնելու իրենց գիտելիքները և համապատասխան պայմաններ ստեղծել նրանց համար՝ առանց փող խնայելու։

Այդ ընկերներին մեղ քիչ չեն նաև անկուսակցականները։ Սակայն դա չի կա-րող արդեն ծառայել նրանց ղեկավար պաշտոնների համար առաջ քաշելու։ Ընդհանուսապես, հարկապես նրանց, այդ անկուսակցական ընկերներին, հա-րավոր է չընկալատել հատուկ հոգաքությամբ, հարկավոր է առաջ քաշել հրա-մանատարական պաշտոնների համար, վորպեսզի նրանք իրոք համոզվեն, թե կուսակցությունը գիտե գնահատել ընդունակ և անհանդավոր աշխատողներին։ Մի քանի ընկերներ կարծում են, վոր գործարաններում ղեկավար պաշտոնների համար կարելի յե առաջ քաշել միմիայն կուսակցական ընկերներին։ Այդ հիման վրա նրանք մի կողմն են հրում հանախ ընդունակ և նախաձեռնող, անկուսակ-ցական ընկերներին, առաջին տեղն առաջ քաշելով թեևս ավելի քիչ ընդու-նակ և վոչ նախաձեռնող կուսակցականներին։ Այնպիսի և առաջ, վոր չկա ավելի հիմար, ավելի ունակներ, Թույլ ավելի առաջ, զբաղաբանություն։ Հարկ թե հարկ լինի ապացուցելու, վոր այդպիսի զբաղաբանությունը կարելի յե միայն վարկաբեկել կուսակցությունը, մի կողմ չհրել անկուսակցական բա-նվորներին կուսակցությունը։ Մեր քաղաքականությունը բոլորովին այն չե, վոր կուսակցությունը վերածել ինքնամիտի կաստայի։ Մեր քաղաքականու-թյունն այն է, վոր կուսակցական և անկուսակցական բանվորների մեջ դոյու-թյուն ունենա ճիշտագործ վստահության միմուրտ, ճիշտագործ ստույգ մանք միմուրտ (լեմի)։ Մեր կուսակցությունը բանվոր դասակարգի մեղ ու-ժեղ է ի միջի այլոց այն պատճառով, վոր նա հենց այդպիսի քաղաքականու-թյուն է վարում։

Այսպես սերմն՝ ջանալ, վոր ԽՍՀՄ-ի բանվոր դասակարգն ունենա իր սե-
փական տնտեսական-տեխնիկական ինտելիգենցիան, այդ և խնդրել:

Այսպես և զբաղված մեր արդյունաբերության զարգացման շարժող նոր պայ-
մանի հարցը:

Անցնենք հիմնական պայմանի հարցին:

Ե. ՇՐՋԱՊԱՐՁԻ ՆՇԱՆՆԵՐ ՀԻՆ ԱՐՏԱԳՐԱԿԱՆ ՏՆՆՆԻԿԱԿԱՆ ԻՆՏԵԼԻԳԵՆՑԻԱՅԻ ՄԵՁ

Հարցն այլ կերպ և զորովում նաև հին բուրժուական արտադրական տեխնի-
կական ինտելիգենցիայի վերաբերմամբ:

Յերկու տարի առաջ դործն այնպես եր, վոր հին տեխնիկական ինտելիգեն-
ցիայի ամենից ավելի վորակյալ մասը վարակված եր վնասարարության հիվան-
դությամբ: Դեռ ավելին՝ վնասարարությունն այն ժամանակ մի տեսակ ժողա-
յին: Վրանք վնասում եյին, մյուս՝ չէր՝ թաղանթում եյին վնասարարներին,
յերբորդներն ել լվանում եյին իրենց ձեռքը և չեզոքություն եյին պահպանում,
չորբորդներն ել առատամբում եյին վնասարարներին ու խորհրդային իշխանության
միջև, շարունակելով աշխատել քիչ թե շատ լոյալ: Սակայն այստեղ խոսքը
վերաբերում ե վոչ թե մեծամասնությանը, այլ տեխնիկական ինտելիգենցիա-
յի ամենավորակյալ մասին:

Ինչից ստեղծվեց վնասարարական շարժումը, ի՞նչն եր անունը տալիս նը-
րան: Դասակարգային պայքարի սրումը ԽՍՀՄ-ում, խորհրդային իշխանության
հարձակողական քաղաքականությունը քաղաքի և գյուղի կապիտալիստական
տարրերի վերաբերմամբ, այդ վերլիներին դիմադրությունը խորհրդային իշ-
խանության քաղաքականությանը, միջազգային դրություն բարդությանը, կո-
ստանական և խորհրդային շինարարության դժվարությունները: Յեթե
վնասարարներն մարտական մասի ակտիվությունն ամրանում եր կապիտալիս-
տական յերկրներին իմպերիալիստների ինտելիգենցիան տալիս գալիս, յեր-
կրի հացահատիկային դժվարություններով, ապա տեխնիկական ինտելիգեն-
ցիայի մյուս մասի տատանումները դեպի ակտիվ վնասարարները, ուժեղանում
եյին տրոցկիստական, մենչևիկյան շատախոռների մոդայական դատարկա-
տություն, թե «կոլտնտեսություններից և խորհրդային իշխանության միևնույնն
ե բան չի դուրս գա», թե «խորհրդային իշխանությունը միևնույնն ե այստեղ-
վում ե և մոտ ժամանակում պետք և կործանվի», թե «բայլեմիկներն իրենց
քաղաքականությունը իրենց նպատակում են ինտելիգենցիային», և այլն, և այլն:
Ինչի դրանից, յեթե նույնիսկ մի քանի հին բայլեմիկներ՝ ալ ուկրոնիստների
թիվ, չկանգնեցին «բռնու» դեմ և տատանվեցին այդ շրջանում կոստակու-
թյունից մյուս կողմը, ապա հիմք չկա գարմանալու, վոր հին տեխնիկական
ինտելիգենցիայի վորոչ մասը, վորոչ դեռ բայլեմիկն եր ևլ չեք առել, նույն-
պես տատանվեց աստուռ ոգնությունը:

Հասկանալի չե, վոր իրերի այդ դրության ժամանակ խորհրդային իշխա-
նությունը կարող եր միմիայն մի քաղաքականություն վարել հին տեխնիկա-
կան ինտելիգենցիայի նկատմամբ՝ ակտիվ վնասարարներին ցանցախեղու, չե-
զոքների շերտավորում և լոյալների ճեղքավորման քաղաքականություն:

Այսպես եր յերկու տարի առաջ:

Կարելի՞ չե արդյոք ասել, վոր ներկայումս մենք ճիշտ այդպիսի պայման-
ներում ենք: Վոչ, չի կարելի այդ ասել: Ընդհանրապես, այժմ մեզ մոտ միայն-
գամայն տարրեր պայմաններ են ստեղծվել: Մասնանկնք թեկուզ այն, վոր
մենք ջախջախեցինք և հանդուրժյամք հաղթահարում ենք քաղաքի ու գյուղի
կապիտալիստական տարրերին: Հարկավ այդ չի կարող ուրախություն պատ-
ճառել հին ինտելիգենցիային: Շատ հավանական ե, վոր նրանք դեռ մինչև այժմ
ել ցավակցություն են հայտնում իրենց ջախջախված բարեկամներին: Սակայն
չի պատահում այն, վոր համակրողները կամ աստվել ևս չնպոքներ ու տա-
տանվողները կամավոր կերպով համաձայնեն յենթարկվել իրենց ակտիվ ընկեր-
ներին ճակատագրին, յերբ վերջիններս դաժան, անուղղելի պարտություն են կը-
րել:

Հետո, մենք հաղթահարեցինք հացի դժվարությունները, և վոչ միայն
հաղթահարեցինք, այլև արտահանում ենք արտասահման այնպիսի քանակու-
թյամբ հաց, վորպիսին դեռ չեյինք արտահանել խորհրդային իշխանության դո-
յություն ամբողջ ժամանակաշրջանում: Հետևապես վերանում ե տատանվող-
ների այդ «խառնարկում» ևս: Այսպ՝ այժմ նույնիսկ կույրերն ել աննում են,
վոր կոլտնտեսական ու խորհրդային շինարարության ճակատում, մենք
վորոշակիորեն հաղթեցինք, ճեղք բերինք մեծագույն հանդուրժյուններ: Հետե-
վապես անուղղելի դուրսվեց ամենազլնավորը հին ինտելիգենցիայի դիմադրում:
Ինչ վերաբերում ե բուրժուական ինտելիգենցիայի ինտելիգենցիան տալիս ա-
կենդանություններին, ապա պետք ե խոստովանել, վոր առայժմ դրանք դուրս
յեկան աննվազն ակտիվ վրա կառուցված անալ: Մեզ վեց տարի ինտելիգենցիա
յին անտանում, բայց վոչ մի անգամ չիմեցին ինտելիգենցիայի ժամանակ ե,
խոստովանելու, վոր մեր խորապես բուրժուական ինտելիգենցիային պարզապես
քիչը բռնած ման եյին անում: Յե ևլ չեմ խոսում նրա մասին, վոր ակտիվ վը-
նասարարների վարքագիծը հայտնի դատավարության ժամանակ Մոսկվայում
պետք ե դասկազերծ անել և իրոք պակասեցնել արդ վնասարարությունը:

Հասկանալի չե, վոր այդ նոր հանդամանքները չեյին կարող աղղեցություն
չգործել մեր հին տեխնիկական ինտելիգենցիայի վրա: Նոր պայմանները պետք
ե ստեղծելին և իրոք ստեղծեցին նոր, արտադրություններ հին տեխնիկական
ինտելիգենցիայի մեջ: Իսկապես դրանով ե բացատրվում այն վնասը, վոր ա-
ռալ վնասարարներին համակրող այդ ինտելիգենցիայի վորոչ մասը խորհրդա-
յին իշխանության կողմը դառնալու վորոչ նշաններ ունենք մենք: Այն վնասը,
վոր վոչ միայն հին ինտելիգենցիայի այդ խավը, այլև յերեկվա վորոշակի վնա-
սարարները, յերեկվա վնասարարների զգալի մասը բանվոր դասակարգի հետ
միասին սկսեց ե աշխատել մի շարք դործարաններում և ֆաբրիկաներում, այդ
վնասն անսարակալու վկայում ե, վոր հին տեխնիկական ինտելիգենցիայի
շարքերում չընդարձան արդևն սկսել ե: Հարկավ այդ չի նշանակում, վոր մեզ
մոտ այլևս վնասարար չկա: Վնասարարներ կան և կլինեն քանի մենք դասա-
կարգեր ունենք, քանի կա կապիտալիստական շրջապատ: Սակայն այդ նշանա-
կում ե, քանի վոր առաջ վնասարարներին այսպես կամ այնպես համակրող հին
տեխնիկական ինտելիգենցիայի զգալի մասն այժմ չընդարձակ և կատարել դեպի

խորհրդային իշխանությունը,—քիչ են մնացել ակտիվ միաստորարներ, նրանք ժեկուսացված են և նրանք մի ու ժամանակ օտարված կլինեն թաղվել խորը ընդհանրությունում:

Բայց որտեղ հնաեռում է, վերջ դրան համապատասխան պետք է փոխվի մեր քաղաքականությունը Հին անխելական ինտելիգենցիայի վերաբերմամբ: Յեռ թե միաստորարության յեռում չըլանում մեր վերաբերմունքը դեպի Հին անխելական ինտելիգենցիան արտահայտվում էր գլխավորապես ջախջախման քաղաքականությամբ, ապա այժմ, այդ ինտելիգենցիայի դեպի խորհրդային իշխանությունը կատարած շրջադարձի շրջանում, մեր վերաբերմունքը դեպի նա պետք է արտահայտվի գլխավորապես ներգրավելու և նրա մասին հոգ տանելու քաղաքականությամբ: Սխալ է վերջ դեպի անխելական կլինեն շարունակել Հին քաղաքականությունը փոխված նոր պայմաններում: Հիմարություն և անախելություն կլինեն այժմ Հին դպրոցի պատկանող գրեթե ամեն մի մասնագետ ին և ինժեների վրա նայել, վերջում չըլանում հանցապորձի և միաստորարի: Ճեպեղակներությունը մեզ մոտ միշտ համարվել և է միում միաստակար և ամուրի յերկույթ:

Ուրեմն, փոխել վերաբերմունքը դեպի հին դպրոցի ինժեներա-տեխնիկական ուժերը, ցույց տալ նրանց համարյա ամբողջ ակտիվ ուղարկություն և հոգատարություն, ակտիվ համարակն մերգրավել մրանց աշխատանքի—այս և խնդիրը: Այսպես և դրված մեր արդյունաբերության զարգացման հիմքերը նոր պայմանի հարցը:

Անցնենք վերջին պայմանի հարցին:

6. ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՇՎԱՐԿԻ ՄԱՍԻՆ

Պատկերը լրիվ չէր լինի, յեթ յեռ չիտայի ելի մի պայմանի մասին: Որքան վերաբերում է արդյունաբերության համար, ժողովրդական տնտեսության համար կուտակման աղբյուրներին, այդ կուտակման տեմպերի ուժեղացմանը:

Վո՞րն է նորը և հատկանշականը մեր արդյունաբերության զարգացման մեջ՝ կուտակման տեսակետից: Այն, վերջ կուտակման Հին աղբյուրները ալիւս քաղաքական ջանքերով արդյունաբերության հետագա ծավալման համար: Այն, վերջ հետաքրքիր անհրաժեշտ է վորոնել կուտակման նոր աղբյուրներ և ուժեղացնել հները, յեթե մենք իրող ցանկանում ենք պահպանել և զարգացնել ինդուստրացման բայլիկի յան տեմպերը:

Կապիտալիստական յերկրների պատմությունից հայտնի յե, վերջ ինդուստրիան ալիւս բարձր աստիճանի հասցնել ցանկացող վերջ մի յերկրասարդ պետություն չի կարողացել գլուխ պահել առանց դրան ռեզուլյան, առանց յերկարատե վարկերի կամ փոխառությունների: Յեռնելով դրանից՝ կապիտալիստական յերկրները կտրականապես մերժեցին վարկ և փոխառություն տալ մեր յերկրին, յեթևագրելով, թե վարկերն ու փոխառություններն բացակայությունը կկասցնի մեր յերկրի ինդուստրացումը: Սակայն կապիտալիստները ախալվեցին: Նրանք հաղթի շառան այն հանգամանքը, վերջ մեր յերկրին յ տարբերությունը կապիտալիստական յերկրներից, ունի կուտակման մի քանի հա-

տուկ աղբյուրներ, վորոնք յավական են վերահանդեսելու և էլ ալիւս դարգանելու մեր ինդուստրիան: Յեռ Հերալի, մենք վերջ փոխ վերահանդեսեցինք արդյունաբերությունը, վերջ միայն վերահանդեսեցինք գյուղատնտեսությունն ու արանսպորտը, ալիւս կարողացանք ունելի վրա յեռն ծանր արդյունաբերության, գյուղատնտեսության, տրանսպորտի վերահանդեսման վերջին դործը: Հատկանշակ յե, վոր այդ դործի վրա մեղանում ծիտեցին առանյալի մի վարդ ուրիշներ: Վորտեղից էլին ստեղծվում այդ միջնորդները: Թեթև արդյունաբերությունից, գյուղատնտեսությունից, բայլիտային կուտակումներից: Աղբյուրն էր ընթանում մեզ մոտ գործը մինչև վերջին ժամանակները:

Միանգամայն ալիւս վերահալ մեզ և դործը ներկայումս: Յեթե ստալ կուտակման Հին աղբյուրները հերթե էլին արդյունաբերությունն ու արանսպորտը վերահանդեսելու համար, ապա նրանք պարզորեն այժմ ջանք յավականանում: Ներկայումս գործ և զնում այն ուղղությամբ, վերջ Հին արդյունաբերությունը վերահանդեսելի: Գործ և զնում Ուրալում, Սիբիրում, Ղազախստանում անխելական ջինված նոր արդյունաբերության ստեղծելու: Գործ և զնում իՍՆՄ-ի հացահատիկային, անասնաբուծական և հումալիային շրջաններում նոր յայդ գյուղատնտեսական արտադրություն ստեղծելու: Գործ և զնում իՍՆՄ-ի Արևելյան ու Արևմտյան մասի միջև յերկարությունները նոր ցանց ստեղծելու: Հատկանշակ յե, վերջ կուտակման Հին աղբյուրները ջանք կարող յավականանալ այդ վերջին դործին:

Սակայն այդ զեռ բոլորը ջե: Դրան պետք է ալիւսացնել նաե այն հանգամանքը, վերջ շնորհիվ գործը անտնտեսալար կերպով կատարելու, անտնտեսական հալվարկի օկդուլները բոլորովին յանտվեցին, մեր մի շարք մեռնարկություններում և տնտեսական կադակերպություններում արդեն վաղուց զադարել էլին հալվել, կալիւսացիա կատարել յեկամուտների ու ծախսերի հալվել: Կլորը կադակ: Փաստ է, վերջ մի շարք մեռնարկություններում և տնտեսական կադակերպություններում ջինայություն յանտվեցին: Վերջ արտադրական ծախսերի կրճատումը, զարտադրության ռացիոնալացումը հանկացությունները արդեն վաղուց մոդայից ընկել են: Այնհայտարեն նրանք հույս ունեն, թե Պետանկը ջմիկնույն և՛ անհրաժեշտ դումարներ կտա մեզ: Փաստ է, վերջ վերջին ժամանակներս մի շարք մեռնարկություններում յինքնարժեքն օկսել և բարձրանալ: Նրանց առաջագրանք և տրված 10 և ալիւսի տոկոսով յիջեցին յեռնարժեքը, յոկ նրանք այն բարձրացում են: Ի՞նչ և նշանակում յիջեցին յեռնարժեքը: Դուր զիտեք, վերջ յինքնարժեքի յիջեցման ամեն մի տոկոս նշանակում է 150—200 միլիոն ուր: Կուտակում արդյունաբերության մեջ: Պարզ է, վերջ այդ պայմաններում բարձրացնել յինքնարժեքը նշանակում է հարյուրավոր միլիոն ուրիշներ կորցնել արդյունաբերության և ամբողջ ժողովրդական տնտեսության համար:

Այդ բոլորից հետևում է, վերջ ալիւս չի կարելի դործը տանել միմիայն թեթև արդյունաբերությամբ, միմիայն բայլիտային կուտակումներով, միմիայն գյուղատնտեսության յեկամուտներով: Թեթև արդյունաբերությունը կուտակման մեծագույն աղբյուր է: Եռ այժմ բոլոր ջանքերն ունի էլ ալիւսի զարգանալու, օկսայն այդ աղբյուրը անհաղթելի: Դուրտնտեսությունը վերջ

պակաս հարուստ աղբյուր և կուտակման համար, առկայն այժմ իր վերականգնման շրջանում նա ինքը կարիք ունի պետության ֆինանսական ոգնությունը ինչ վերաբերում է բյուջեային կուտակումներին, դուք ինքներդ գիտե՞ք, վոր նրանք չեն կարող և չպետք է անհաման լինեն ինչ և մուծ ուրեմն: Մնում է ծանր արդյունաբերությունը: Հետևապես պետք է միջոցներ գտնել, վոր ծանր արդյունաբերությունը՝ նախ և առաջ մեքենաշինությունը նույնպես կուտակումներ տա: Հետևապես ուժեղացնելով և ծավալելով կուտակման հին աղբյուրները, պետք է ստեղծել արդիական պայմաններ, վոր ծանր արդյունաբերությունը՝ նախ և առաջ մեքենաշինությունը նույնպես կուտակումներ տա:

Այդ է յնչքը:

Իսկ ի՞նչ է պահանջվում դրա համար: Վոչնչացնել անտեսավարությունը, մոբիլիզացիայի յենթակից արդյունաբերության ներքին միջոցները, արժատացնել եամրացնել մեր բոլոր ձեռնարկություններում տնտեսական հաշվարկը, սխառեմատիկաբար ինչեցնել ինքնարժեքը, ուժեղացնել արդյունաբերական ներքին միջոցների կուտակումն առանց բացառության բոլոր ճյուղերում: Այդ է յնչքն ուղին:

Այդպես ուրեմն արմատացնել և ամրացնել տնտեսական հաշվարկը, բարձրացնել արդյունաբերության մեքենա միջոցների կուտակումը—այդ է ինչդիրը:

7. ՆՈՐ ԶԵՎՈՎ ԱՇԽԱՏԵԼ, ՆՈՐ ԶԵՎՈՎ ՂԵԿԱՎԱՐՆԵՐ

Մրանք են, ընկերներ, մեր արդյունաբերության զարգացման նոր պայմանները:

Այդ նոր պայմաններին նշանակությունն այն է, վոր նրանք իրենք նոր դրույթուն են ստեղծում արդյունաբերության համար, վորը պահանջում է աշխատանքի նոր պրիոմներ, ղեկավարության նոր պրիոմներ:

Այդպես ուրեմն՝

ա) Այսպիսով պարզ է, վոր այլևս չի կարելի հույս դնել առաջվա նման բանվորական ուժի ինքնահոսի վրա: Արդյունաբերությունը բանվորական ուժով ապահովելու համար այժմ բանվորական ուժ պետք է այն հավաքարկել կազմակերպված ձևով, պետք է մեքենայացնել աշխատանքը, կործել թե կարելի չէ գործն առաջ տանել առանց մեքենայացման՝ աշխատանքի մեր ներկա տեմպի և արտադրության մասշտաբի պայմաններում, նշանակում է հույս ունենալ, վոր կարելի չէ գրավով դատարկել ծովը:

բ) Այս պարզ է, վոր այլևս չի կարելի հանդուրժել արդյունաբերության մեջ բանվորական ուժի հոսունությունը: Այդ չարիքից ազատվելու համար պետք է նոր ձևով կազմակերպել աշխատավարձը և քիչ թե շատ մշտական դարձնել բանվորների կազմը ձեռնարկություններում:

գ) Այս պարզ է, վոր չի կարելի այլևս հանդուրժել ղեկավարությունն արտադրության մեջ: Այդ չարիքից ազատվելու համար պետք է նոր ձևով կազմակերպել աշխատանքը, պետք է ուժերը դասավորել այնպես, վոր բանվորների յուրաքանչյուր խումբը պատասխանատու լինի մեքենաների, զառգանքների աշխատանքի համար, աշխատանքի վորակի համար:

դ) Այս պարզ է, վոր հնարավոր չէ այլևս առաջվա նման դործը տանել ինժեներա-տեխնիկական այն նվազագույն հին ուժերով, վոր բառանդել է յինք մենք բուրժուական Ռուսաստանից: Արտադրության ներկա տեմպը և մասշտաբը բարձրացնելու համար, պետք է պայմաններ ստեղծել, վորպեսզի բանվոր դասակարգն ունենա իր սփիական արտադրական տեխնիկական ինտելլիգենցիա:

յե) Այս և պարզ է, վոր չի կարելի առաջվա նման միևնույն չափանիշով մոտենալ հին դպրոցի բոլոր մասնագետներին և ինժեներա-տեխնիկական ուժերին: Հաշվի առնելով փոխված պայմանները՝ պետք է փոխել մեր քաղաքականությունը և առավելագույն հողատարություն ցուցաբերել այն մասնագետների և ինժեներա-տեխնիկական ուժերի նկատմամբ, վորոնք վորոշակի դարձնում են իրենց կրթությունը դասվոր դասակարգը:

զ) Վերջապես պարզ է, վոր չի կարելի առաջվա նման դործը տանել կուտակման հին արդյունաբերով: Արդյունաբերության և դրույթանտեսության հետևողական ծավալումն ապահովելու համար պետք է հասնել այն բանին, վորպեսզի պայմաններ ստեղծել կուտակման նոր արդյուններ դործի դնելու, անտեսասպառնությունը վերացնելու, տնտեսական հաշվարկի արժատացնելու, ինքնարժեքն ինչեցնելու և արդյունաբերության ներքին կուտակումներն ավելացնելու համար:

Մրանք են արդյունաբերության զարգացման այն նոր պայմանները, վորոնք պահանջում են աշխատանքի նոր պրիոմներ, տնտեսական շինարարության ղեկավարման նոր պրիոմներ:

Ի՞նչ է անհրաժեշտ ղեկավարությունը նոր ձևով կազմակերպելու համար:

Դրա համար նախ և առաջ անհրաժեշտ է, վոր մեր տնտեսական ղեկավարներն հասկանան նոր դրույթունը, կոնկրետ կերպով ուսումնասիրեն արդյունաբերության զարգացման նոր պայմանները և վերակազմեն իրենց աշխատանքը նոր պայմանների պահանջների համաձայն:

Դրա համար, ապա, անհրաժեշտ է, վոր մեր տնտեսական ղեկավարները ձեռնարկությունները ղեկավարեն վոչ թե ճշգրտաբար կերպով, վոչ թե «ողից», այլ կոնկրետ կերպով, առարկայորեն, վոր նրանք յուրաքանչյուր հարցին մոտենան վոչ թե ընդհանուր շաղկրատությամբ, այլ խիստ գործնականորեն, վոր նրանք չափմանափակվեն թղթե դրույթուններով կամ ընդհանուր ֆրազներով ու լոզունդներով, այլ թափանցեն դործի տեխնիկայի մեջ, մտեն դործի մանրամասնություններին մեջ, թափանցեն «մանրույթի» մեջ, վորովհետև «մանրույթից» այժմ կառուցվում են մեծ գործեր:

Այս, դրա համար անհրաժեշտ է իրենց կազմում յերբմն 100-200 ձեռնարկություն ունեցող ներկայիս ծանրաշարժ միավորներն անհաղաղ փոքրացնել և բաժանել մի քանի միավորներին: Հասկանալի չէ, վոր հարկաբանություն և ավելի դործարանների հետ գործ ունեցող միավորման նախադաճը չի կարող ինչպես հարկն է ծանոթ լինել այդ գործարաններին, նրանց հնարավորություններին, նրանց աշխատանքին: Հասկանալի չէ, վոր ծանոթ չլինելով գործարաններին, նա ի վիճակի չի ղեկավարել նրանց: Հետևաբար վորպեսզի հնարավորություն տանք միավորների նախադաճներին ինչպես հարկն է ուսումնասիրելու:

գործարանները և ղեկավարելու նրանք, պետք է ազատել նրանց գործարանների մի մասից, պետք է միավորները բաժանել մի քանի միավորների, մոտեցնել միավորները գործարաններին:

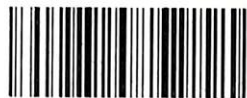
Այնուհետև դրա համար անհրաժեշտ է, վոր մեր միավորներն անցնեն կուլեգիալ կառավարումից միանձնյա կառավարման: Ներկայումս միավորման կուլեգիաներում նստած են 10—15 հոգի. նրանք թղթեր են դրում, դիտկուսիա յեն անում: Այլևս չի կարելի ընկերներ, աշխատեցող կառավարել: Պետք է վերջ տալ թղթի «ղեկավարմանը», անցնել իրական, գործնական բայլելիկյան աշխատանքի: Թող միավորման վարչության մեջ մնան միավորման նախագահը և մի քանի տեղակալներ: Նրանք միանգամայն լավական են միավորումը կառավարելու համար: Կոլեգիայի մյուս անդամներին ավելի լավ կլինի ինքնակազմակերպվող գործարանները: Այդ չափ ավելի ողջակալ կլինի թե նրանց համար և թե գործի համար:

Այսպեղա համար անհրաժեշտ է, վոր միավորներին նախագահները և նրանց տեղակալներն ավելի հաճախ չընդախեն գործարանները, ավելի յերկար մնան աշխատող աշխատանքի համար, ավելի մոտիկից ծանոթանան գործարանի աշխատողների հետ և վոչ միայն օտարերկրյան տեղական մարդկանց, այլև օտարերն նրանցից: Կարծել, վոր այժմ կարելի յե գրասենյակում, գործարանից հեռու նստած ղեկավարել, նշանակում է մոլորություն մեջ ընկնել: Գործարանները ղեկավարելու համար պետք է ավելի հաճախ չվումն ունենալ ձեռնարկության աշխատողների հետ, պետք է կենդանի կապ պահպանել նրանց հետ:

Վերջապես՝ յերկու խոսք մեր 1931 թվականի արտադրական պլանի մասին: Կան մի քանի մերձկուսակցական քաղաքներ, վորոնք հավատացնում են, թե մեր արտադրական ծրագիրն իրական չե, իրագործելի չե:

Դա նման է վորոշ չափով Շչեկոյին «գերմանատուն խարակածներին», վորոնք միշտ պատրաստ են իրենց յուրջը տարածել «թերմատության գատարկությունը»: Ռեալ և արդյոք մեր արտադրական ծրագիրը: Անպայման այո՝ Նոս օեալ և թեկուղ այն պատճառով, վոր մեզանում կան նրա իրականացման բոլոր անհրաժեշտ պայմանները: Նոս օեալ և թեկուղ այն պատճառով, վոր նրա իրականացումն այժմ կախած է բացառապես մեղանից, մեղանում մեր ունեցած մեծադույն հնարավորություններն ողտաղործելու մեր կարողությունից և ցանկությունից: Այլ կերպ ինչպես բացատրել այն վաստը, վոր արդյունաբերության մի շարք ձեռնարկություններ և ճյուղեր արդեն գերակատարել են սլշնը: Հիմարություն կլինի կարծել, վոր արտադրական պլանը թվերի ու առաջադրանքների մի ցուցակ է: Իրոք արտադրական պլանը միլիոնավոր մարդկանց կենդանի գործնական աշխատանքն է: Մեր արտադրական պլանի իրական լիտնելը—որ կյանք ստեղծող միլիոնավոր աշխատողներն են: Մեր ծրագրի իրական լիտնելը—դա կենդանի մարդիկն են, մենք ենք ձեզ հետ, մեր կամքը դեպի աշխատանքը, նոր ձևով աշխատելու մեր պատրաստակամությունը, պլանը կատարելու մեր վճռականությունը: Ունենք արդյոք մենք այդ վճռականությունը: Այո, ունենք: Հեռակայես մեր արտադրական ծրագիրը կարգի է և պետք է իրագործել: (Ցերկարառև ծափահարություններ):

«Ազգային գրադարան»

NL0183048

